

עלון מספר 107 - אפריל 2023
תוכן העניינים

1. אירועים מתוכננים
2. מהרי הקרפטים לוועד הלשון – טורון
3. רופאות ורופאים למען שורדי שואה
4. גביית עדויות הניצולים
5. פעילות "לתת פנים לנופלים"
6. מפגש יוצאי זאקרפטיה במיאמי
7. ישראלים ילידי קרפטורוס: משה אלון
8. מן העיתונות באטלנטה: הגימנסיה במונקץ'
9. משלנו: דר' רון אבני (מונקץ')

1. אירועים מתוכננים

- א. בקרוב נקיים שני אירועים, שמצאנו לנכון לצרף אותם זה לזה ועל המועד נודיע בנפרד:
1. **חנוכת כיכר לכבוד קהילת זאקרפטיה בקריית גת**: לאחר שנים רבות ומאמץ ניכר, ביוזמתו של אלכס שמעוני, ובסיועו של מנדי רייזמוביץ, תיחנך בקריית גת (כרמי גת) כיכר לכבוד הקהילה. זהו, אכן, מיזם ייחודי – ולכבוד הוא לנו!
  2. **ציון 50 שנה לעלייה ארצה מזאקרפטיה**: בשנות ה-70, בעיקר בשנים 1972-1973, אך לא רק בהן, הגיעו ארצה עשרות אלפי יהודים מזאקרפטיה. לציון 50 שנות עלייה נציין אירוע מכוון זה בפעילות תיעודית ובמסיבה.
אם למי מכם יש רעיון לאירוע זה – נא צרו קשר עם רותי פיקסלר 050-5643299

ב. ביום ראשון, כ"ג באייר תשפ"ג, ה-14.5.2023 נציין שני אירועים:

1. חנוכת קיר ההנצחה לזכר הנופלים במלחמת השחרור: בדרך להקמת המדינה נפלו 118 בנים ובנות ילידי קרפטורוס, כשני שלישי מהם ניצולי שואה, כולל חללי נצר אחרון. באתר הקהילה ביער "בן שמן" הקמנו קיר הנצחה לחללים אלו.
2. האזכרה השנתית ב"יד ושם": **ראו את ההזמנה המצורפת כהזמנה אישית. לניצולי השואה אנו שולחים הזמנה בדואר.**

! בהזדמנות זאת אנו מזכירים שבטקס באודיטוריום אנו מעלים את זכרם של בני הדור הראשון אשר נפטרו מאז הטקס לפני שנה (ממאי 2022 ואילך) – בארץ ובתפוצות. נא צרו קשר עם רותי פיקסלר על מנת לעדכן את שמות

הנפטרים 050-5643299

הארגון העולמי של יהודים יוצאי
זאקרפטסיה - טרנסקרפטסיה (ע"ר)

יד ושם
רשות המחקר לשואה ולגבורה

מתכבדים להזמין אתכם לאזכרה השנתית ליהודי קרפטורוס בשיתוף דורות ההמשך

יום ראשון | כ"ג באייר תשפ"ג | 14 במאי 2023
ביד ושם, הר הזיכרון, ירושלים

בתכנית

חונכת קיר הנצחה לחללי מלחמת השחרור ילידי קרפטורוס ביער בן שמן	11:00
טקס אזכרה באוהל יזכור	14:00
התכנסות וכיבוד קל	14:30
אירוע באולם ספרא	15:15

ברכות ודברים מר זאב מילבאואר, יו"ר הארגון העולמי של יהודי זאקרפטסיה-טרנסקרפטסיה

הרצאה "מהרי הקרפטים - לתקומת המדינה: מהישרדות - ללוחמים לעצמאות"
גב' רותי פיקסלר, עמותת יוצאי זאקרפטסיה

שירה שולי נתן

הנחיה איל מזרחי, יד ושם

דמי חבר שנתיים: 100 ₪ לאדם; 180 ₪ לזוג

לפקודת "הארגון העולמי של יהודים יוצאי זאקרפטסיה-טרנסקרפטסיה בע"מ"

לכתובת של יצחק קליין, מהתיהו מנדל 21/9 רמת גן

חיוב כרטיס האשראי - בשיחה טלפונית עם יצחק קליין 054-3034424

העברה בנקאית לחשבון 50122978 בסניף 805 של בנק לאומי, סניף פלורנטין, דרך שלמה 60

לפקודת: הארגון העולמי של יהודים יוצאי זאקרפטסיה-טרנסקרפטסיה (ע"ר)

יש לציין בהעברה את שם מעביר הכסף - על מנת שנוכל להנפיק את הקבלה על התשלום

טלפונים להרשמה והסעות

מרכז - ישראל שינברגר 050-5075928 | משה מושקוביץ 054-6338687 | יוסי קוטונו 050-9922217

דרום - אלכס שימקוני 052-3496878, מנדי ריזמוביץ 052-2651972 || צפון - רחה קליימן 052-4007509 | יונה רוב 050-7593223

WWW.YADVASHEM.ORG

כמדי שנה אנו מארגנים הסעות בתשלום. העלות להסעה הלוך וחזור - 70 ₪ / אדם.

התשלום כולל הסעה מנקודות האיסוף - יער "בן שמן" - ירושלים - וחזרה לנקודות האיסוף יש להירשם להסעות מראש אצל אנשי הקשר:

דרום: באר-שבע, קרית גת, צומת ראם (מסמיה)

שעת האיסוף	מקום האיסוף	
אנשי הקשר: מנדי נימן 052-2626694 אידה ברודר 052-3668263		באר שבע
אנשי הקשר: אלכס שמעוני 052-3496867 מנדי רייזמוביץ 052-2651972		קרית גת
אנשי קשר: יעקב הופמן 050-6781874 רוזה גרוס 054-4901374		רחובות

מרכז: פתח תקווה - רחוב אבי אורן, פינת אמסטרדם (רמזור 64)

איש הקשר: משה מושקוביץ 054-6338687

צפון:

אנשי קשר	מקום האיסוף	
אשת הקשר: רוזה קליימן 052-4007509 * נא ליצור קשר באמצעות ווטסאפ בלבד	המועצה הדתית, רמב"ם 15	חדרה * תלוי במספר הנרשמים
איש הקשר: יונה רוב 050-7593223	רכבת מרכז - חניון "אגד"	נתניה

על שעות האיסוף בבוקר תקבלו הודעה נפרדת

יש להירשם אצל אחראי האזורים עד ה-30.4.2023 כדי להזמין את גודל הרכב המתאים

כל מי שרוצה לחסוך זמן - יכול לשלם עבור ההשתתפות/ההסעה/דמי חבר בעמותה לכל אחד מהפעילים הרושמים להסעות! התשלום לכיסוי ההוצאות בארגון הטקס הינו 50 ₪/אדם;
דמי חבר - 100/180 ₪ למשפחה / ליחיד

2. מהרי הקרפטים לוועד הלשון - טורון

באתר של האקדמיה ללשון העברית מצאתי את הכתבה הבאה שפורסמה ב-25.2.2020:
"מהרי הקרפטים לוועד הלשון: בארכיון האקדמיה נמצא מכתב בעברית צחה משנת 1932 אל ועד הלשון שנשלח מבית ספר עממי יהודי.

מה שלכד את עינינו הוא היעד שממנו נשלח המכתב: הכפר **טורון**, היושב בהרי הקרפטים, בין שני רכסי הרים, באזור שנקרא קארפטורוס. הכפר שוכן כמאה קילומטר מן העיר מונקץ' (מוקצ'בו) ומגיעה אליו דרך יחידה. כיום הכפר נמצא בשטח אוקראינה וחיים בו כ-1300 תושבים; בשנת 1932 היה הכפר בתחומי צ'כוסלובקיה (באזור שנקרא בלשון המדינה Pod Karpatska Rus ובראשי תיבות: P.K.R.).

בכפר זה היה בית ספר יהודי, ומנהלו, משה ליבוביץ', פנה לוועד הלשון בבקשה לכתוב את השמות העבריים לחפצים, שהיו מצוירים בדף מצורף (שלא נשתמר). מתוכן המכתב הזה נראה שבבית הספר הייתה שפת ההוראה עברית. הינה העתקת המכתב:

אל "ועד הלשון" ירושלים.

הנהלת בית הספר העברי עממי בטורון מבקשת את הועד הנכבד

1. לכתוב ולתרגם לה בעברית כל הדברים המצוירים וכתובים על הנייר המצורף ולשלח לה זאת בחזרה.

2. להמציא לה את הגליונות שמוציא הועד הנכבד.

חבל שאין ההנהלה יכולה לצרף בולים וכך הועד הנכבד יהיה מוכרח לשלם את דמי המשלוח, בבקשה

אבל ליעץ עצה באיזה אופן היתה יכולה ההנהלה לשלח את הפורטו [=דמי דואר], שהועד הנכבד לא

יפסיד. בתקוה שהועד הנכבד בוודאי ימלא את בקשתה.

בתודה רבה למפרע ובכבוד רב

בשם

ההנהלה:

משה

ליבוביץ'

מורה-מנהל "

בית הספר העברי עממי בטורון

טורון, 19. X. 1932.

מס' 42/32

צ'א: 1

ט

"ועד הלשון"

ירושלים.

הנהלת בית הספר העברי עממי בטורון מבקשת את הועד
הנכבד לכתוב ולתרגם לה בעברית כל הדברים המצוירים וכתובים
על הנייר המצורף ולשלח לה זאת בחזרה.

2. להמציא לה את הגליונות שמוציא הועד הנכבד.
חבל שאין ההנהלה יכולה לצרף בולים וכך הועד הנכבד
יהיה מוכרח לשלם את דמי המשלוח, בבקשה אבל ליעץ עצה
באיזה אופן היתה יכולה ההנהלה לשלח את הפורטו [=דמי דואר],
שהועד הנכבד לא יפסיד.

בתודה רבה למפרע ובכבוד רב

בשם

הנהלה:

משה ליבוביץ'
מורה-מנהל

Hebrejská ľudová škola

Torun

P. K. R.

Československo

3. פייסבוק: למענם - רופאות ורופאים למען שורדי שואה – פברואר 2023

"הבוקר השתתפה ד"ר תמרה קוליץ, מייסדת ויו"ר עמותת "למענם - רופאות ורופאים למען שורדי שואה" בוועידת הנשיאים בירושלים. ד"ר קוליץ סיפרה למנחה הפאנל, מר יוסי ורדי, על העשייה של "למענם", במסגרתה מוענק שירות רפואת מומחים לשורדי שואה מכל רחבי הארץ, באמצעות ביקורי בית, ביקורים במרפאות פרטיות, מרפאה ניידת המגיעה לבתי שורדים מרותקי-בית וכן שירותי טל-מדיסין. כל זאת לצד פעילות העמותה להנגשת שירותי הרפואה הציבורית.

ד"ר קוליץ שיתפה במכשלות הרבות, הפיזיות והמנטליות, העומדות בפני שורדי שואה אשר נזקקים לסיוע רפואי, מכשלות אשר הובילו לתהליך הקמת העמותה בראשית ימי הקורונה, לפני כשלוש שנים. ד"ר קוליץ: "למענם שמה לה למטרה עליונה להגיע לכמה שיותר שורדי שואה, שידעו שאנחנו כאן למענם, שהם לא שקופים, שאנחנו רואים אותם ונעשה כל מה שצריך על מנת שיזכו לקבל רפואת מומחים מקצועית, חומלת, זמינה וללא כל עלות. זה המעט שאנו יכולים לעשות וזמננו קצר".

👉 מוקד "למענם" פועל בימים א'-ה' בין השעות 09:00-19:00. ליצירת קשר חייגו *3191.

[כתובת האתר: למענם - רופאות ורופאים למען שורדי שואה](#)

4. "יד ושם": גביית עדויות הניצולים

מידע מיד ושם: "גביית עדויות הניצולים הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לסיפור האישי יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. גביית עדויות הניצולים הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לסיפור האישי יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית, שכן בעזרתה יוכלו להכיר את אוסף הסיפורים הפרטיים המרכיב את התמונה הרחבה.

העדויות חשובה גם לניצולים עצמם. היא מאפשרת להם להתמודד עם עברם ועם הסיפור הטראומטי שהם נושאים עמם למעלה משבעים שנה. בין המראיינים ישנם מי שבחרו לספר במשך השנים, וישנם לא מעטים שזוהי להם הפעם הראשונה שבה הם משתפים אחרים במלוא סיפורם האישי. השיתוף הזה מהווה עבור רבים אפשרות "לסגור מעגל" בערוב ימיהם, ולמסור את לפיד הזיכרון האישי שלהם הלאה לדורות הבאים.

יד ושם מראיין ניצולי שואה מאז הקמתו, ושואף לרכז למקום אחד את כלל העדויות של ניצולי השואה, לשמור עליהן ולהנגישן לציבור הרחב. גביית עדות מצולמת מניצולי השואה היא משימה מורכבת מאוד ודורשת צוות מקצועי ומיומן של מי שברשותם ידע נרחב על התקופה וכן כישרון וניסיון בעריכת ראיונות ברגישות ובכבוד. בשנים האחרונות אנחנו מגיעים לביתם של הניצולים ומצלמים את עדותם בעזרת צוותים מיומנים ומקצועיים של מראיינים וצלמים. הצוותים יכולים להגיע אל הניצולים בהתראה קצרה בכל רחבי הארץ, כדי לגבות בביתם את העדות המצולמת במועד הנוח להם.

בתום העדות הניצול מקבל דיסק נייד ובו העתק מלא של העדות. העדות נשמרת בארכיון יד ושם ולאחר רישום ודיגיטציה היא נגישה לצפייה ב"מרכז הצפייה" ביד ושם, ובעתיד אף באינטרנט.

testimonies@yadvashem.org.il

לתאום מסירת עדות - צרו קשר: 02-6443888

5. פעילות עמותת "לתת פנים לנופלים"

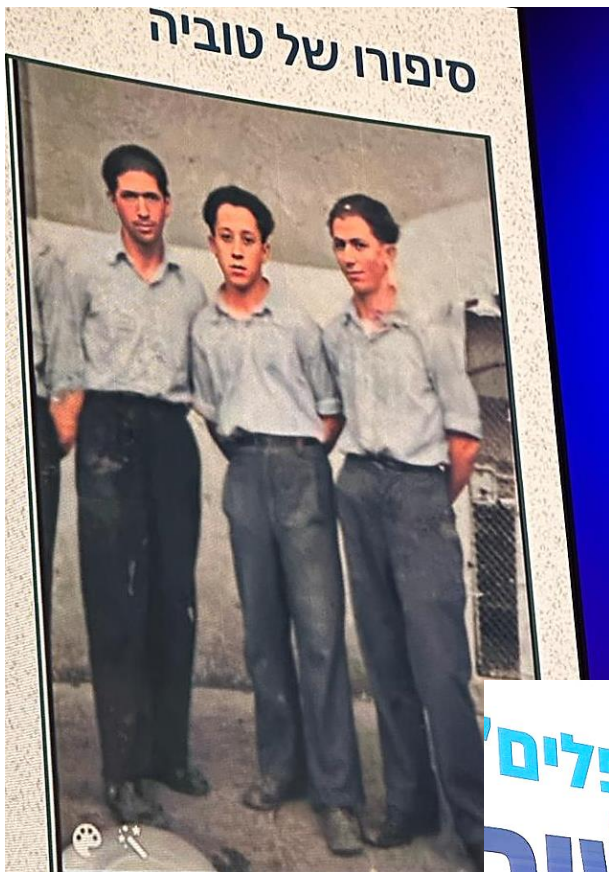
ביום שני, 27.2.2023, בירושלים כנס העשור של עמותת "לתת פנים לנופלים". ארגון המתנדבים "לתת פנים לנופלים" הוקם בשנת 2013 על ידי דורית פרי ואורי שגיא. מתנדבי הארגון פועלים להנציח ולהשלים קורותיהם ותמונותיהם של כ-1,000 חיילים שנפלו במערכות ישראל טרם קום המדינה ובמלחמת העצמאות וסיפור חייהם נותר "עלום". הלוחמים

והחללים "העלומים", רובם יוצאי אירופה, חלקם נצר אחרון למשפחתם, שהגיעו לארץ ישראל זמן קצר לפני מלחמת העצמאות, אחרים חיילים בודדים שעלו בגפם מארצות ערב ומיעוטים ילידי הארץ. חלקם נחשבים "חללים שמקום קבורתם לא נודע" והמידע שמתנדבי וחוקרי הארגון אוספים, הוא למעשה, יד וזיכרון יחיד להם. אחת ממייסדות העמותה היא דורית פרי, הנמנית על חברי הקהילה שלנו [את סיפורה העלינו בעלון מספר 96 ממאי 2022].

אחד הלוחמים שתועדו על ידי העמותה הינו טוביה מרמלשטיין, יליד וליקי ביצ'קב. בכנס הנוכחי נכחו האחיינים שלו, חנה (ויזל) פוקס ואריה מרמלשטיין ובני משפחותיהם.

יצחק שרמן מגיע לראשונה לקבר חברו טוביה, הר הרצל

חברי הקהילה שלנו: במרכז דורית פרי, ממייסדות הארגון ראשון מימין: אריה מרמלשטיין שנייה משמאל: חנה פוקס חנה ואריה הם אחייניו של טוביה מרמלשטיין הי"ד

6. מפגש יוצאי זאקרפטיה במיאמי

ביום ראשון, ה-19.3.2023 אורגן על ידי ארקדי ניימן מפגש חברים במיאמי - יישר כוח למארגנים ולמשתתפים.

7. ישראלים ילידי קרפטורוס: משה אלון (מונקץ')

אל שמו של משה אלון הגעתי במקרה: בעקבות התיעוד של זאב אלון (בעלון הקודם, מספר 106) נוצר קשר עם בני משפחתו. מהם נודע לי על אח נוסף, משה, שהיה בעל תפקידים בכירים בשרות החוץ של מדינת ישראל. משה הוא אחיו הבוגר של זאב. בערך בוויקיפדיה נרשם שנולד במונקץ' שבהונגריה ולכן לא עלה שמו בילידי צ'כוסלובקיה. צריך להזכיר שבשנת 1916, שנת לידתו, היה האזור חלק מאוסטרו-הונגריה ורק בתום מלח"ע ה-1 עבר האזור לשליטת צ'כוסלובקיה.

להלן המידע מוויקיפדיה:

"משה אלון (7 ביולי 1916 – 24 בספטמבר 1996) היה דיפלומט ישראלי, כיהן כשגריר ישראל במספר ארצות (טורקיה, ארגנטינה, פארגוואי, בלגיה, לוקסמבורג, איטליה והוותיקן), היה אחראי על יצירת הקשרים הכלכליים עם השוק האירופי המשותף, משנה למנכ"ל משרד החוץ וממלא מקומו בתקופת הסכמי קמפ דייוויד, בדרך להסכם השלום בין ישראל למצרים.

משה אלון נולד במונקץ' לדבורה ומנחם האופט (Haupt). הוא למד בבית הספר היסודי והתיכון של הגימנסיה העברית בעיר. מספר שנים אחרי סיום לימודיו החל בלימודי רפואה בפראג, אך מלחמת העולם השנייה קטעה את לימודיו, והוא נלקח למחנה עבודה והועסק בעבודות כפייה. הוא ושלוש אחיו ואחותו שרדו את השואה, ועם סיום המלחמה הצטרף לפעילות בתנועת הבריחה. משה עלה לארץ ישראל בשנת 1947. במהרה השתלב בשירות החוץ של מדינת ישראל.

תפקידיו העיקריים במשרד החוץ:

1953–1955 סגן קונסול לענייני כלכלה בקונסוליה הישראלית בלוס אנג'לס, קליפורניה, ארצות הברית.
1955–1960 מזכיר ראשון ואחר כך מיופה כוח בשגרירות ישראל באנקרה, טורקיה.

1960–1965 מנהל המחלקה הכלכלית במשרד החוץ.

1965–1969 שגריר ישראל בבואנוס איירס שבארגנטינה ושגריר לא תושב בפרגוואי.

1969–1974 שגריר ישראל בבריסל שבבלגיה, שגריר לא תושב בלוקסמבורג וראש המשלחת ליד הקהילות האירופאיות (השוק המשותף).

1974–1977 סמנכ"ל כלכלה במשרד החוץ.

1977–1979 משנה למנכ"ל משרד החוץ ומ"מ המנכ"ל וראש אגף אירופה.

1979–1982 שגריר ישראל ברומא שבאיטליה ומואמן (credentialed) לקריית הוותיקן.

לאחר פרישתו פעל כיועץ כלכלי לחברות ענק כדוגמת כ"ל.

פועלו העיקרי במשרד החוץ

בתקופת כהונתו של אלון כשגריר ישראל בארגנטינה ופרגוואי הייתה מלחמת ששת הימים. הוא יצר קשרים עם ראשי הממשל ועם הקהילה היהודית הגדולה שם. קשרים אלה אפיינו את כל תקופות כהונתו כשגריר בכל המדינות בהן פעל: טורקיה, ארגנטינה, פרגוואי, בלגיה, לוקסמבורג, איטליה וקריית הוותיקן.

המאבק בחרם הערבי

כפועל יוצא מתפקידו כמנהל המחלקה הכלכלית במשרד, ומאוחר יותר כשגריר בבריסל, לוקסמבורג ובמוסדות השוק המשותף, היה משה אחראי לייסוד הקשרים הכלכליים עם מדינות אירופה, שהיו מאוגדות בעת ההיא בהתאגדות, שנקראה השוק האירופאי המשותף. כשסיים את תפקידו כשגריר שם, מונה לסמנכ"ל כלכלה במשרד, ופועלו העיקרי היה המאבק בחרם הערבי, שהכריזה עליה הערבית נגד

חברות שסחרו עם ישראל ונגד ישראל עצמה. בסוף 1975, יחד עם שגריר ישראל בארצות הברית, שמחה דיניץ, פעל משה לקבלת אישור מהבית הלבן לפרסם את הצהרתו של הנרי קיסינג'ר על התנגדות ארצות הברית לחרם הערבי ועל פעילות שהובטחה לחקיקה בעניין זה אצלם. במסגרת מאמצים אלה, ניסה, במקביל, להביא לידי כך שהסנטור דאז, רונלד רייגן, שהתמודד מול הנשיא המכהן ג'רלד פורד, יכריז במהלך מסע הבחירות שלו על "תוכניתו להגביר את האמצעים התחיקתיים נגד פעילות החרם". זאת כדי להביא לידי כך, אליבא דמסמך משרד החוץ, שהנשיא פורד "ירצה להתחרות ביריבו על ידי נקיטת אמצעים מעשיים וספקטקולריים נגד החרם". מעט לאחר מכן, פנה משה לכל השגרירים באירופה (בעקבות ההוראות שהוציא הנשיא פורד שנועדו לבלום את השפעת החרם), ועל סמך בדיקה שניתן להביא לידי צעדים אדמיניסטרטיביים במדינות היעד נגד פעולות החרם הערבי. זאת בהסתמך על חוקים קיימים במדינות אירופה שאוסרים אפליה. למסמך צורפו נספחים רלוונטיים כניירות עבודה, והשגרירים נקראו להתייעצות בכתב כדי להביא ל"פתיחת מערכה רחבה כדי להחדיר את התודעה כי החרם הוא בלתי חוקי, ולעודד מדינות במערב לאסור פעילות חרם על ידי חקיקה מתאימה במישור הלאומי". חצי שנה לאחר מכן, פנה משה אל שר החוץ במסמך על דרך פעולה אפשרית למנוע מחברות גרמניות שנכנעות לחרם הערבי לעשות כן, ולהציג פעולה זו בפני שר החוץ הגרמני, הנס-דיטריך גנשר, בשיחה שאמורה להתקיים ביניהם.

המשא ומתן לשלום עם מצרים

כמשנה למנכ"ל משרד החוץ בעת ביקור הנשיא אנואר סאדאת, היה משה אחראי לריכוז ותיאום אגפי המשרד לקראת ובמהלך הביקור. בוועידת הפסגה בקמפ דייוויד, שנערכה בספטמבר 1978, שבסופה נחתם הסכם השלום בין ישראל למצרים, מילא משה תפקיד חשוב ומרכזי, כמשנה למנכ"ל משרד החוץ את מקומו של המנכ"ל, שהיה יחד עם השר משה דיין בוועידה. משה היה נשוי לאגי, לבית רוט, שהלכה לעולמה ב- 1986 ונפטר בי"א בתשרי תשנ"ז, 24 ספטמבר 1996.

משה אלון עם האפיפיור,
יוחנן פאולוס השני

משה אלון עם ראש הממשלה, גולדה מאיר, בעת היותו שגריר בבלגיה

משה ואשתו, אגי

8. עוד מידע על הגימנסיה העברית במונקץ'

מדר' רון אבני [ראו בהמשך] קיבלתי את הכתבה הבאה:

השיעור האחרון במונקץ' – מתוך כתבה שפורסמה באטלנטה ב- 24.9.2019 על ידי BOB BAHR:

"הגימנסיה העברית במונקץ' הייתה בין הניסויים המתקדמים ביותר בהיסטוריה של החינוך התיכוני היהודי. זה היה אחד הניסויים המתקדמים ביותר בהיסטוריה של החינוך התיכוני היהודי במזרח אירופה. הגימנסיה העברית במונקץ', בקהילה יהודית מרכזית בהרי הקרפטים, הוקמה ב-1925 כבית ספר שבו כל מקצוע בתוכנית הלימודים המודרנית של התיכון נלמד בעברית. צעירים וצעירות יהודים למדו זה לצד זה כשווים. היסטוריונים תיארו אותו כבית הספר התיכון היהודי היוקרתי ביותר ממזרח לוורשה. אחד הבוגרים האחרונים של מוסדות נכבדים זה היה יוגן שוינפלד [Eugen Schoenfeld] מאטלנטה, שמת מוקדם יותר השנה בגיל 93. הוא היה פרופסור לסוציולוגיה בדימוס ויושב ראש המחלקה לסוציולוגיה באוניברסיטת ג'ורג'יה סטייט [Georgia State University]. היינו חברים קרובים בעשור האחרון לחייו והוא דיבר לא פעם על שנות הלימודים שלו במונקץ' כאחת החשובות בחייו. בית הספר נלמד על ידי צוות שהיה לו מחויבות עמוקה לציונות. חלקם התמזל מזלם לברוח מהעיר בשנים שקדמו למלחמת העולם השנייה..."

אביו של ד"ר שוינפלד היה מוכר ספרים במונקץ', ולמרות שהיה שומר מצוות, יהודי אורתודוקסי, הוא וכל שאר ההורים ששלחו את ילדיהם לגימנסיה, נידו אותו. זה נעשה על ידי הדמות הדתית החשובה ביותר במונקץ', האדמו"ר חיים אלעזר שפירא. במשך 24 שנים הוא שלט בקהילתו ביד ברזל.

החיים במונקץ', שבה גדל שוינפלד, הפכו ליהודים יותר ויותר קשים לאחר ועידת מינכן ב-1938. מונקץ' הפכה לחלק מהונגריה, שהתחברה לגרמניה הנאצית, והחבל הכלכלי סביב היהודים התהדק. בזמן שיהודים בפריז, אמסטרדם, וילנה ווינה הועברו אל מותם במחנות הריכוז, המשיכו שוינפלד וחבריו ללימודיהם בגימנסיה. הברית של הונגריה עם גרמניה הנאצית דחתה, לזמן מה, את הפתרון הסופי.

שוינפלד סיים את לימודיו באביב 1943, לאחר שעבר את הבחינות האחרונות בכתב ובעל פה בעברית, כיתת הסיום האחרונה לפני הפלישה הגרמנית להונגריה באפריל 1944. עד ה-30 במאי, המפקד הגרמני של מונקץ' יכול לאשר שהעיר היא Judenrein [נקייה מיהודים]. כל 15,000 היהודים נשלחו לאושוויץ. הגימנסיה הפכה לבית חולים צבאי גרמני. שוינפלד ואביו, מוכר הספרים, היו בין 2,000 שנותרו בחיים, אך אימו, אחיו, אחותו וכל כך הרבה מחבריו לכיתה, חבריו ובני משפחתו נרצחו.

גם הניסוי החינוכי הגדול במונקץ', כמו כל החיים היהודיים המפוארים באירופה שלפני השואה, מת!

תלמידי הגימנסיה העברית במונקץ' ב-1941 בטיול בחגים

9. משלנו: דר' רון אבני (מונקץ')

אל שמו של רון הגעתי במקרה (או שלא...) בעקבות חיפוש מידע על זאב אלון, יליד הקרפטים, שהסתבר שהיה הדוד שלו, ורון הוא זה שכתב בוויקיפדיה את הערך עליו. מסתבר שרון כותב ערכים רבים באנציקלופדיה הציבורית. בנוסף, בעברו מסלול צבאי ואזרחי מרשים, כשעד היום הוא מלמד באוניברסיטת בן-גוריון במחלקה לגיאוגרפיה ותכנון סביבתי. לאחרונה הוא עולה לשידור בכל אמצעי המדיה בשל התמחותו בנושא רעידות האדמה – ועל כל אלה, ויותר, בהמשך.

השורשים בקרפטים מגיעים מצד אימו, שרה לבית האופט (Haupt), ילידת ינואר 1923 ממונקץ', שהוריה היו דבורה ומנחם, שניהם אלמנים מנישואיהם הראשונים. במשפחה היו 6 ילדים: ביילה ויוז' (בניו של האבא), צאלו (בנה של האימא), משה (1916), זאב (1920) ושרה (ילדיהם המשותפים); [על זאב סיפרתי בעלון הקודם, מספר 106; על משה – בעלון זה]. ביילה היה בזמנו עיתונאי בבלגיה. יוז' חי בפריז.

בהיות שרה כבת שנה, נפטר אבי המשפחה, מנחם, והאם דבורה גידלה אותם בכוחות עצמה – על ידי ניהול מסעדה בבית המשפחה.

שרה הייתה ניצולת שואה, ששרדה את אושוויץ. אחרי המלחמה היא נישאה לאלק, יליד עיירה ליד לבוב. הם עלו ארצה, אך גורשו למחנה המעצר בקפריסין, כרבים מבני העליות הללו. בארץ, לאחר נדודים במספר יישובים, התמקמה המשפחה בחולון, שם נולדו רון (1951) ואחותו, דורית.

רון גדל, אם כך, בחולון. את שנות התיכון למד בפנימייה הצבאית, שליד "גימנסיה הרצליה" בתל-אביב. בוגרי מסלול זה התגייסו, בדרגת רב"ט, לצנחנים והם עברו קורס מ"כים בפלוגה מבצעית. רון השתתף במספר פעולות תגמול: בסוריה, בירדן ובאי שדואן, שבמפרץ סואץ [במסגרת מלחמת ההתשה, התקיים ב-22 בינואר 1970 "מבצע רודוס", בו השתלטו כוחות צה"ל על האי, שבו היו כוחות מצריים, וגם מכ"ם מצרי. מטרות המבצע היו לקיחת שבויים מצריים כ"קלפי מיקוח" והמשך התשת הצבא המצרי].

בפברואר 1970 מונה רון למ"כ בגדוד 890 ושרת בסנור [צפון השומרון].

תפקידים נוספים שביצע רון במהלך שירותו הצבאי בסדיר ובקבע היו:

מ.פ ביטחון שוטף בסיני, קצין המבצעים של פיקוד דרום בתקופת הסכם השלום עם מצרים (1979), בהמשך - סגן מפקד חטיבה.

רון נישא לחיה בשנת 1973. חיה עסקה בהוראה ואחר כך בתפקידי הדרכה וניהול. יש להם בת ושני בנים. משנת 1982 הם התגוררו בעומר ורק בשנים האחרונות עברו לתל אביב. בשנת 1986 יצאה המשפחה, במשלחת צבאית לזאיר (קונגו קינשאסה לשעבר). ילדיהם למדו בבית ספר בלגי (בצרפתית).

מסוף שנת 1988 – 1992 שרת רון כסגן מפקד בית הספר המרכזי לקצינים של צה"ל (בה"ד 1);

זה היה תפקידו האחרון בצה"ל. אחרי 22 שנות שירות השתחרר רון מהצבא.

תוך כדי השירות קיבל רון חופשה מיוחדת בת שנתיים ללימודי תואר ראשון בגיאוגרפיה והיסטוריה ושימש כמפקד גדוד מילואים בח"ר.

בין השנים 1992-1997 עבד רון בחברה הממשלתית "המנהלה לפיתוח התיירות בנגב", שניהלה מיזמי תשתית תיירותיים בנגב.

ב-1997 התמנה רון למבקר אוניברסיטת בן-גוריון; בתפקיד זה הוא כיהן 21 שנה.

בשנת 1992 השלים רון את התואר השני באוניברסיטת בן-גוריון בהתמחות בסייסמולוגיה, גיאולוגיה, גאוגרפיה והיסטוריה. במחקרו הוא שיחזר את רעידת האדמה שהתרחשה בצפון ים המלח בשנת 1927; היה זה מחקר עם ממצא חשוב ביותר. מתוך ויקיפדיה: "רעידת האדמה גרמה בכל הארץ ובעבר הירדן לכ-285 הרוגים ולכ-940 פצועים. עשרה מההרוגים נמנו בירושלים, ולפחות 25 פצועים... צוות של אוניברסיטת בן-גוריון, המכון הגיאופיסי לישראל ואוניברסיטת סטנפורד, קליפורניה [עסק] במחקר מחודש של רעידת האדמה... תוצאות המחקר הזיזו את מוקד הרעש לצפון ים המלח (מול קיבוץ מצפה שלם), כ-50 ק"מ דרומית למיקום הקודם בגשר דמיה."

הודות לממצא דרמטי זה הוצע לרון להמשיך לדוקטורט בהנחיית הצוות מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, המכון הגאופיסי ואוניברסיטת סטנפורד.

רון ממשיך עד היום ללמד ולהרצות באוניברסיטת בן גוריון במחלקה לגיאוגרפיה ותכנון סביבתי – וכל זאת בהתנדבות מלאה.

רון מתנדב גם במשטרת ישראל, במוקד 100 – משמרת בת כחמש שעות מדי שבוע. רון למד בקורס לגמלאים את המיומנות של כתיבת ערכים לוויקיפדיה. עד כה כתב כ-90 ערכים חדשים. נושאי הערכים הם בתחום רעידות האדמה, מינהל ציבורי, טוהר המידות ונשים בספורט. לחיה ולרון 8 נכדים ונכדות.

<https://radiodaron.co.il/item?id=21079>

ראיון ברדיו דרום מה-6.2.2023 בנושא רעידת האדמה האחרונה. ראיונות רבים נוספים נערכו עם רון במשך שנים ארוכות – די אם תקישו בגוגל את שמו...

סבתא דבורה, 'ילדת מונקץ'

הגימנסיה העברית במונקץ', כיתת בית ספר ג' 1936-1937: שרה האופט, אימו של רון, בשורה השנייה מלמטה, קיצונית משמאל בשמלה הלבנה

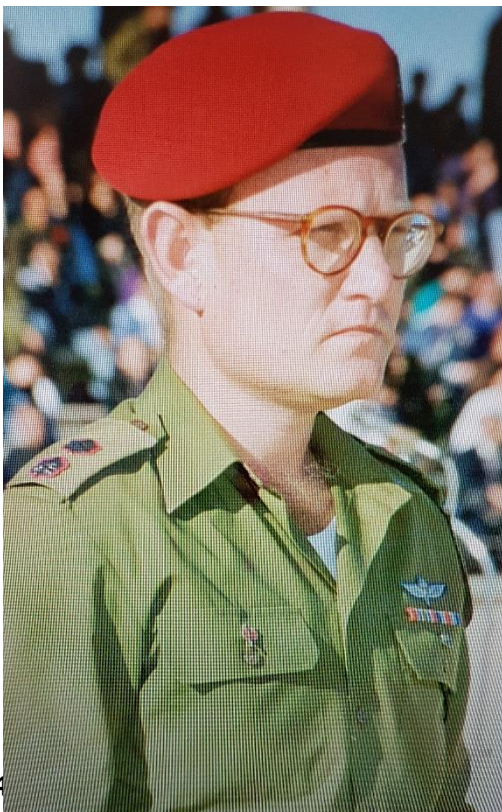

רון אבני ואימו – שרה [כל מילה נוספת – מיותרת...]

רון ודורית אחותו, יחד עם בני משפחותיהם, כתבו ספר על חייה של האימא, שרה. הספר נקרא "ביצה מלחם" וכלולים בו מרשמים "מבית אימא" וצילומים של הכנת המטעמים.
[נקווה להנגשתו באתר העמותה].

רון בתקופת שירותו בבה"ד 1

ברוך תהיה, רון, על עשייתך המגוונת רבת השנים